

XVIII
a m ž i a u s
studijos

7

LIETUVOS
Didžioji Kunigaikštystė
Giminė. Bendrija. Grupotė

LIETUVOS ISTORIJOS INSTITUTAS

XVIII
a m ž i a u s
studijos

7

LIETUVOS
Didžioji Kunigaikštystė
Giminė. Bendrija. Grupotė

Sudarytoja
RAMUNĖ ŠMIGELSKYTĖ-STUKIENĖ

Lietuvos istorijos
institutas

Vilnius
2021

XVIII amžiaus studijos | Eighteenth-Century Studies

Recenzuojamas tęstinis mokslo leidinys, leidžiamas nuo 2014 m. | Peer-reviewed journal published since 2014.

Redakcinė kolegija | Editorial Board

Pirmininkė | Editor-in-Chief

Prof. dr. Ramunė ŠMIGELSKYTĖ-STUKIENĖ

Lietuvos istorijos institutas

Atsakingasis sekretorius | Editorial Secretary

Dr. Adam STANKEVIČ

Lietuvos istorijos institutas

Dr. Lina BALAIŠYTĖ

Lietuvos kultūros tyrimų institutas

Prof. dr. Richard BUTTERWICK-PAWLIKOWSKI

Europos koledžas Natoline, Londono universiteto koledžas |

College of Europe, Natolin, University College London

Prof. habil. dr. Jolanta GELUMBECKAITĖ

Frankfurto prie Maino Goethe's universitetas | Goethe-Universität Frankfurt am Main

Doc. dr. Liudas GLEMŽA

Vytauto Didžiojo universitetas

Doc. dr. Robertas JURGAITIS

Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademija

Prof. habil. dr. Janina KAMIŃSKA

Varšuvos universitetas, Pedagogikos fakultetas | Uniwersytet Warszawski, Wydział Pedagogiczny

Doc. habil. dr. Ilja LEMEŠKIN

Praho Karolio universitetas, Baltistikos centras | Univerzita Karlova v Praze

Habil. dr. Andrej MACUK

Lenkijos mokslų akademijos Tadeuszo Manteuffelio Istorijos institutas |

Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk

Prof. habil. dr. Dariusz ROLNIK

Katovicų Silezijos universitetas | Uniwersytet Śląski w Katowicach

PD habil. dr. Christiane SCHILLER

Berlyno Humboldtų universitetas | Humboldt-Universität zu Berlin

Dr. Gintautas SLIESORIŪNAS

Lietuvos istorijos institutas

Dr. Asta VAŠKELIENĖ

Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas

Prof. habil. dr. Andrzej B. ZAKRZEWSKI

Varšuvos universitetas, Teisės istorijos institutas | Uniwersytet Warszawski, Wydział Prawa i Administracji

Svetainė internete | Website <http://www.istorija.lt/journals/xviii-amziaus-studijos/>

Redakcinės kolegijos adresas | Contact address

Lietuvos istorijos institutas

Tilto g. 17, 01101 Vilnius, Lietuva

El. paštas smigelskyte.stukiene@gmail.com

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės

Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

© Sudarymas, Ramunė Šmigelskytė-Stukienė, 2021

© Straipsnių autoriai, 2021

© Lietuvos istorijos institutas, 2021

ISBN 978-609-8314-04-5

ISSN 2351-6968

TURINYS

Pratarmė / *Ramunė Šmigelskytė-Stukienė* . . . 8
Foreword / *Ramunė Šmigelskytė-Stukienė* . . . 12

KLIENTAI. BIČIULIAI. POLITIKAI

Gintautas Sliesoriūnas

Jonušas Antanas Višnioveckis apie motinos, brolio ir savo politinių akcijų motyvus (1700–1707 m.) . . . 18
Janusz Antoni Wiśniowiecki on the Motives of Political Actions by his Mother, Brother and his Own (1700–1707). *Summary* . . . 32

Mindaugas Šapoka, Vilija Gerulaitienė

Lietuvos didžiojo etmono Liudviko Pociėjaus planas pašalinti iš sosto Augustą II 1714 metais: tarp tikrovės ir fikcijos . . . 34
The Plan of Lithuanian Great Hetman Ludwik Pocij to Dethrone Augustus II in 1714: Between Reality and Fiction. *Summary* . . . 53

Андрэй Мацук

Планы магнатских группировок на избирательные кампании в правление Августа III . . . 54
Didikų grupuočių rinkiminių kampanijų planai valdant Augustui III. *Santrauka* . . . 71

Arnaud Parent

Prancūzų slaptoji misija Abiejų Tautų Respublikoje: barono Antoine'o-Charles'io de Vioménilio vaidmuo Baro konfederacijoje 1771–1772 m. . . . 72
French Secret Mission in the Polish-Lithuanian Commonwealth: the Role of Baron Antoine-Charles de Vioménil in the Bar Confederacy in 1771–1772. *Summary* . . . 96

Вадим Аниперков

«Наш партизан»: личность и служебная карьера Шимона Коссаковского в свете российской дипломатической и военной корреспонденции (1790–1794 гг.) . . . 97
„Mūsų partizanas“: Simono Kosakovskio asmenybė ir karjera 1790–1794 m. Rusijos diplomatinės ir karinės korespondencijos šviesoje. *Santrauka* . . . 156

Dariusz Rolnik

Adam Chmara, ostatni wojewoda miński, i jego relacje z Sapiehami. Klient, przyjaciel, polityk – o genezie sojuszy oraz przyjaźniach politycznych w czasach stanisławowskich uwag kilka . . . 157

Klientas, bičiulis, politikas. Paskutinis Minsko vaivada Adomas Chmara ir jo santykiai su Sapiegomis. Keletas pastabų apie politinių grupuočių ir sąjungų genėžę Stanislovo Augusto valdymo laikotarpiu. *Santrauka* . . . 168

TIKINČIŪJŲ BENDRUOMENĖS

Vytautas Smilgevičius

Raguvos parapijos demografiniai aspektai 1700–1800 metais . . . 170

Demographic Aspects of Raguva Parish in 1700–1800. *Summary* . . . 198

Karolis Tumelis

Pavojingi ryšiai? Nesusituokusių vyrų ir moterų santykiai Lietuvos katalikiškuose bažnytiniuose teismuose XVIII a. . . . 199

Dangerous Liaisons? Informal Relations between Unmarried Persons and their Treatment in the Eighteenth Century Lithuanian Catholic Ecclesiastical Courts. *Summary* . . . 223

Ugnė Jonaitytė

Nesantuokinių vaikų motinos Vilniaus dekanate XVIII a.: socialinis statusas ir geografinė kilmė . . . 225

Mothers of Illegitimate Children in the Eighteenth Century Vilnius Deanery: Social Status and Geographical Origin. *Summary* . . . 245

Jan Bulak

Stan parafii diecezji żmudzkiej w świetle raportu do Justickolegium

z 1798 roku . . . 246

Žemaitijos vyskupijos parapijų būklė 1798 metų raporto

Justickolegijai šviesoje. *Santrauka* . . . 263

SOCIALINIAI RYŠIAI. ŠALTINIAI IR TYRIMAI

Janina Kamińska

Wspólnota profesorów Szkoły Głównej Wielkiego Księstwa Litewskiego

1781–1794 . . . 266

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės vyriausiosios mokyklos profesorių bendrija

1781–1794 metais. *Santrauka* . . . 278

Ewa Kula

Źródła do badań nad zbiorowością nauczycieli Komisji Edukacji Narodowej w zbiorach rękopisów Biblioteki Uniwersytetu Wileńskiego . . . 279

Šaltiniai Tautinės edukacinės komisijos mokytojų bendruomenei tirti Vilniaus universiteto bibliotekos rankraščių fonduose. *Santrauka* . . . 292

Robertas Jurgaitis

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės egzuliantų integracijos problemos XVIII a.: Smolensko vaivadijos atvejis . . . 293

Problems of Integration of Exiles in the Eighteenth-Century Grand Duchy of Lithuania: the Case of Smolensk Voivodeship. *Summary* . . . 310

Rugilė Pangonytė

Juozapato Mykolo Karpio karjeros pradžia Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kanclerio Karolio Stanislovo Radvilos aplinkoje . . . 312

The Beginning of Juozapas Mykolas Karpis' Career in the Circle of Karolis Stanislovas Radvila, the Chancellor of the Grand Duchy of Lithuania. *Summary* . . . 327

RECENZIJOS IR ANOTACIJOS

Andrzej Stroynowski. Obrady sejmu grodzieńskiego 1784 roku. Studium z dziejów kultury parlamentarnej. *Ramunė Šmigelskytė-Stukienė* . . . 330

Asmenvardžių rodyklė . . . 338

Vietafordžių rodyklė . . . 353

RAGUVOS PARAPIJOS DEMOGRAFINIAI ASPEKTAI 1700–1800 METAIS

VYTAUTAS SMILGEVIČIUS

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka

Anotacija. Straipsnyje demografiniu aspektu analizuojami Raguvos Švč. Mergelės Marijos ėmimo į dangų bažnyčios gimimo metrikų duomenys. Tyrimo bazę sudaro 1700–1800 m. laikotarpiu šaltinyje užfiksuotas 10 071 gimęs asmuo: 4 891 moteris ir 5 180 vyrų. Atlikus demografinę analizę pateikiami duomenys apie gimusių asmenų lytį, luomą, santuokinių ir nesantuokinių vaikų skaičių, nustatomi populiariausi kiekvieno luomo ir lyties vardai, į atskirą grupę išskiriami asmenys, pakrikštyti dviem ir daugiau vardų.

Išanalizavus duomenis nustatyta 113 ne santuokoje gimusių vaikų: 52 mergaitės ir 61 berniukas, iš kurių valstiečių luomui priskirtini 108 vaikai, bajorų luomui – 5. Gauti krikšto vardų duomenys straipsnyje skirstomi į pasitaikančius kasmet; pasitaikančius su pertraukomis (tarp vardų reikšmių yra ne didesnė kaip 2 metų pauzė); pasitaikančius epizodiškai (tarp vardų reikšmių yra didesnė kaip 2 metų pauzė) ir riboto dažnumo. Tyrimo metu nustatyta, kad populiariausi valstiečių moterų krikšto vardai buvo Kotryna, Ona, Dorotėja, Marijona, Elžbieta, Ieva, Barbora, Apolonija, Kristina; vyrų – Jonas, Kazimieras, Juozapas, Jurgis, Jokūbas, Motiejus, Mykolas, Simonas, Stanislovas. Populiariausi bajorų moterų vardai analizuojamu laikotarpiu buvo Ona, Marijona, Kotryna, Teresė; vyrų – Juozapas, Mykolas, Jonas, Ignotas, Antanas, Kazimieras. 95 proc. pakrikštytų asmenų vardai buvo būdingi abiem luomams. Ištyrus krikšto vardo suteikimo problemą, prieinama prie išvados, kad 10 proc. atvejų vardo suteikimą lėmė krikšto tėvų vardai, 7 proc. – tėvų vardai. Krikšto dieną minimų šventųjų vardai sudarė tik 3 proc. vardų suteikimo atvejų.

Reikšminiai žodžiai: demografija, gimimai, metrikos, vardas.

I. Įvadas

Istorinės demografijos tyrimai Lietuvoje dar gana reti. Tik pastaraisiais dešimtmečiais labiau suaktyvėjo bažnytinių metrikų knygų publikavimas ir jų analizė demografiniu aspektu. Iš istorinei demografijai skirtų darbų paminėtinas teorinis Vido Garliausko straipsnis, nubrėžiantis metrikų knygų tyrimo gaires¹, bei Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos Rankraščių skyriuje saugomas bažnyčių metrikų knygas pristatantis Sauliaus Žilio straipsnis².

1 Vidas Garliauskas, Lietuvos katalikų bažnyčių metrikų knygų tyrimo gairės, in: *Bibliotheca lituana II: atminties institucijų rinkiniai*, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2012, p. 67–104.

2 Saulius Žilys, Bažnyčių metrikų knygos ir parapijiečių sąrašai Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos Rankraščių skyriuje: kilmė ir konfesiniai ypatumai, in: *Bibliotheca Litwana. II: atminties institucijų rinkiniai*, p. 107–122.

Istorikai taip pat yra paskelbę ir kai kurias metrikų knygas. Algimantas Kaminskas-Krinčius publikavo Krinčino, Pasvalio³, Stakliškių⁴ metrikų knygas. Šios knygos paskelbtos kaip šaltinio perrašas, tik kai kur paaiškinant santrumpas ir įdedant komentarus. Tuo tarpu Liudas Jovaiša, tirdamas Daugailių parapiją, ne tik aptarė pačias metrikų knygas kaip šaltinį, bet ir nurodė vedybų datų tendencijas, išskirdamas populiariausius 1694, 1709 ir 1724 m. vyrų ir moterų vardus⁵. Atlikdamas XVII a. krikšto vardų Lietuvoje analizę, L. Jovaiša, taikydamas sinchroninio pjūvio metodą, įvardijo aptinkamus vardus, išskyrė stabiliausius bei svarstė krikšto vardų suteikimo priežastis, greta liturginio kalendoriaus nurodydamas ir kunigų / vienuolių vardų įtaką⁶. Gaila, kad autorius neišskyrė vardų populiarumo pagal luomus ir nesiėmė tirti du ir daugiau vardų turinčius asmenis. Todėl ne visada lieka aišku, kodėl Elžbieta tampa Elzbieta, o Andrius – Andriejumi⁷. Išsamiau liko neapartas ir krikšto tėvų vaidmuo.

Pastaraisiais dešimtmečiais vykdyti ir kiti metrikų knygos esančios informacijos tyrimai. Asmenvardžius tyrė Jonas Palionis⁸ ir Jonas Šedys⁹. Išsamią studiją apie Nemunaičio parapijos XVIII a. istorinę demografiją parašė Sigitas Jegelevičius¹⁰. Autoriaus pateikti duomenys yra, galima sakyti, pavyzdiniai. Pateiktas bendras krikštytų asmenų kiekis, vardai nurodomi atsižvelgiant į lytį ir luomą, atskirai aptariami asmenys, turintys 2 ir daugiau vardų (autorius darbe vartoja „sudėtinių vardų“ sąvoką). Krikšto vardų suteikimas siejamas su tos dienos šventaisiais, tėvų, krikštatėvių vardais. Analizuojami dokumentuoti vestuvių papročiai, aptariama ir nesantuokinių vaikų problema, teigiant, kad bent jau nuo 1790 m. tai sietina

- 3 Algimantas Kaminskas-Krinčius, Lietuvos paribio atminties komunikacija, arba žvilgsnis į senąsias Pasvalio krašto bažnyčių metrikų knygas: jų skaitmeninimas, perrašymas, tyrinėjimas ir leidyba, in: *Atminties komunikacija archyvuose, bibliotekose ir muziejuose: mokslo, politikos ir praktikos sąveika: tarptautinės konferencijos medžiaga*, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2008, p. 183–191.
- 4 XVIII a. duomenis tiesiogiai apima šios publikacijos: *Senosios Pasvalio bažnyčios knygos*, d. 1–2: *Krinčinas*, sud. Algimantas Kaminskas-Krinčius: Savilaida, 2004–2018; Algimantas Kaminskas-Krinčius, Seniausios išlikusios originalios 1705–1726 m. Stakliškių bažnyčios krikšto metrikų knygos fragmento (1705–1710) publikacija, in: *Atminties komunikacija archyvuose, bibliotekose ir muziejuose*, p. 447–475; *Stakliškių bažnyčios krikšto metrikų knygos*, d. 1–2: *Krinčinas*, parengė Algimantas Kaminskas-Krinčius: Savilaida, 2009–2013.
- 5 Liudas Jovaiša, Senosios Daugailių bažnyčios krikšto ir santuokos metrikos, in: *Daugailių kraštas ir žmonės*, Utena: Utenos Indra, 2008, p. 73–80.
- 6 Liudas Jovaiša, Krikšto vardai XVII a. pirmos pusės Lietuvoje, in: *Šventieji vyrai, šventosios moterys. Šventųjų gerbimas LDK XV–XVII a.*, Vilnius: Aidai, 2005, p. 147–184.
- 7 *Ibid.*, p. 152.
- 8 Jonas Palionis, *XVII a. pabaigos – XVIII a. pirmosios pusės Punios parapijos asmenvardžiai ir vietovardžiai*, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2008.
- 9 Jonas Šedys, Sėlos krašto pavardės Obelių Romos Katalikų bažnyčios metrikų knygos 1651–1914 metais, in: *Obeliai. Kriaunos*, Vilnius: Versmė, 1998, p. 1074–1108.
- 10 Sigitas Jegelevičius, Parapijos gyvenimas ir ūkis, in: *Nemunaitis ir jo parapija. I knyga*, Vilnius: Katalikų akademija, 2002, p. 288–317.

su Rusijos karių išprievartautomis moterimis¹¹. Pažymėtina, kad kitų parapijų (ir Raguvos atveju) neturime duomenų, leidžiančių patvirtinti tokį drąsų teiginį.

Moterų įvardijimą XVIII a. pradžios Telšiuose tyrė Ilona Mickienė¹². Autorė trumpai nurodė populiariausius ir nepopuliariausius moterų vardus, sugrupavo vardus pagal jų kilmę, išanalizavo rašybos variantus. Gana populiariai apie vardų paplitimą Lietuvoje rašė Vilius Botyrius¹³. Deja, autorius į vieną suplakė Matą ir Motiejų (o tai du vardai), Agotą ir Agnę; Mykolas minimame tyrime nurodomas ir lenkišku *Michał* vardu, o kiti vardai, pvz., Jurgis, atitinkantis lenkišką *Jerzy*, – jau nebe. V. Botyriaus darbe nėra šaltinių ir literatūros sąrašo, tad kai kuriuos autoriaus teiginius itin sunku patikrinti. Vis dėlto kitiems tyrėjams gali būti įdomi autoriaus pateikta vyro ir žmonos vardų koreliacija.

Parapijų metrikų knygų tyrimų teorinę analizę istorinės demografijos ir šeimos tyrimų kontekste pateikė Jolita Sarcevičienė¹⁴. Straipsnyje autorė palietė vestuvių „sezono“ teorinius ir teologinius aspektus. J. Sarcevičienė uždavė daug svarbių klausimų (pvz., dėl profesinio mobilumo ribų, socialinių barjerų renkantis sutuoktinį / krikštatevius nustatymo), į kuriuos turės atsakyti išsamūs ateities tyrimai. Metrikų (tarp jų ir XVIII a.) duomenys taip pat naudoti tiriant šeimos istoriją¹⁵, bendruomenių kasdienybę¹⁶, maro įtaką demografijai¹⁷ ir lokalinės istorijos problemas¹⁸. Reikšmingų darbų, skirtų lokalinei Joniškio ir Merkinės istorinei demografijai, parašė Veronika Gudaitė¹⁹.

¹¹ *Ibid.*, p. 293.

¹² Ilona Mickienė, Moterų įvardijimas XVIII amžiaus pradžioje: Telšių bažnyčios krikšto metrikų studija, in: *Respectus philologicus*, 2011, Nr. 19 (24), p. 158–167.

¹³ Vilius Botyrius, Vardų populiarumo statistika Lietuvoje 1795–1915 m. carinės Rusijos periodu (pagal bažnytines metrikas), in: *Genealogija ir heraldika*, 2017, Nr. 19 (24), p. 100–102.

¹⁴ Jolita Sarcevičienė, „Krikštas – tai ne gimimas, o laidotuvės – tai ne mirtis“: parapijų metrikų knygos istorinės demografijos ir šeimos tyrimų kontekste, in: *Ministri Historiae: pagalbinių istorijos mokslai Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės tyrimuose: mokslinių straipsnių rinkinys*, Vilnius: Lietuvos istorijos instituto leidykla, 2013, p. 451–472.

¹⁵ Nelė Asadauskienė, Šeimos istorijos rekonstrukcijos šaltiniai: bažnytinės metrikų knygos, in: *Lietuvos lokalinių tyrimų padėtis: mokslinių straipsnių rinkinys*, Vilnius: Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, 2005, 94–98.

¹⁶ Skaistė Judžentytė, *Palangos ir Salantų parapijų bendruomenių kasdienybė, remiantis bažnyčių metrikų knygomis (nuo XVIII a. pab. iki XIX a. 4-ojo deš.): baigiamasis magistro darbas*, Klaipėda: Klaipėdos universitetas, 2017; Agnė Žagrakalytė, *Telšių parapijos kasdienybė XVII a. pab. – XVIII a.: rekonstrukcijos galimybė remiantis parapijos bažnyčios metrikų knygomis: baigiamasis bakalauro darbas*, Klaipėda: Klaipėdos universitetas, 2013.

¹⁷ Milda Urnikytė, *XVIII amžiaus pradžios maras vakarų Žemaitijoje: Plungės, Sedos, Telšių ir Ylakių bažnyčių krikšto metrikų duomenimis: baigiamasis bakalauro darbas*, Klaipėda: Klaipėdos universitetas, 2012.

¹⁸ Milda Kontrimė, Bažnytinių metrikų knygų (pa)nauda istorinės demografijos tyrimuose: 1709–1711 metų maro epidemijos Klaipėdos Šv. Jono parapijoje atvejis, in: *Darbai ir dienos*, 2019, t. 72, p. 65–76.

¹⁹ Veronika Gudaitė, *Joniškio ir Merkinės miestų šeima XVIII a. antrojoje pusėje: lyginamoji analizė: magistro darbas*, Šiauliai: Šiaulių universitetas, 2014; Veronika Gudaitė, Lokalinės migracijos tendencijos Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės XVIII a. antrosios pusės šeimos tyrimuose:

Raguvos miestelio (Panevėžio rajono savivaldybė) istorinė demografija iki šiol nebuvo tirta. Dėmesio susilaukė tik fragmentinė XVIII a. Raguvos bažnyčios krikšto metrikų knygų informacija²⁰, vėlesni tikinčiųjų sąrašai²¹ bei Raguvos²² ir Raguvėlės²³ bažnyčių istorija. Dalis naujos informacijos buvo paskelbta *Raguvos praecities* leidiniuose²⁴.

Šiame tyrime pirmą kartą istoriografijoje kompleksiskai analizuojamas šaltinis – Raguvos bažnyčios krikšto metrikų knygos, saugomos Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje (toliau – Lietuvos nacionalinė biblioteka; LNB) bei apimančios 1688–1806 m. laikotarpį. Tyrimui panaudoti šešių metrikų knygų duomenys:

1) 1688–1703 m. Raguvos bažnyčios krikšto ir santuokų metrikų knyga²⁵. Knygos dydis 200 × 315 mm. Paginacija: tušu abiejose lapo pusėse (originali; 177 puslapiai abiejose pusėse), vėlesnė – pieštuku vienoje lapo pusėje (88 lapai);

2) 1688–1747 m. Raguvos bažnyčios krikšto ir santuokų metrikų knyga²⁶. Dydis 100 × 132 mm. Paginacija: tušu abiejose lapo pusėse (originali; 226 puslapiai ir 1 nenumeruotas), vėlesnė – pieštuku vienoje lapo pusėje (115 lapų). Tai problematiškiausia iš čia saugomų knygų dėl datų sumaišymo: p. 2–4 – 1720 m., p. 5–16 – 1722 m., p. 16–19 – 1723 m., p. 22–24 – 1744 m., p. 24–29 – 1732 m., p. 29–33 – 1733 m., p. 44–48 – 1742 m., p. 49–58 – 1688 m., p. 58 – 1732 m. ir 1739 m., p. 58–61 – 1731 m., p. 61–66 – 1723 m., p. 75–80 – 1725 m., p. 81–90 – 1745 m., p. 100–110 – 1746 ir p. 110–114 – 1747 m. Nenurodyti puslapiai užpildyti nenustatytų metų duomenimis, p. 49 – tuščias;

3) 1747–1774 m. Raguvos bažnyčios krikšto metrikų knyga²⁷. Dydis 100 × 132 mm, numeruoti 195 lapai. Vėlesnė paginacija pieštuku vienoje lapo pusėje;

4) 1774–1787 m. Raguvos bažnyčios krikšto metrikų knyga²⁸. Dydis 100 × 132 mm, numeruota 90 lapų. Vėlesnė paginacija pieštuku vienoje lapo pusėje;

Joniškio ir Merkinės atvejo lyginamoji analizė, in: *Miestas, dvaras, kaimas Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje ir Lenkijos Karalystėje XVI–XVIII a.: lokalinės istorijos problemos*, sudarė Ramunė Šmigelskytė-Stukienė, Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2018, p. 293–320.

20 Romualdas Julius Apanavičius, XVIII a. Raguvos parapijos metrikų knygų išrašai, in: *Raguva*, Vilnius: Versmė, 2001, p. 140–144.

21 Vitalija Maciejauskienė, 1852 m. Raguvos Romos katalikų tikėjimo tikinčiųjų sąrašas, in: *Ibid.*, p. 153–162.

22 Jūratė Gaidelienė, Petras Juknevičius, Iš Raguvos bažnyčios ir parapijos istorijos, in: *Ibid.*, p. 131–136.

23 Arūnas Giraitis, Trumpa Raguvėlės parapijos istorija, in: *Ibid.*, p. 136–140.

24 *Raguvos praecities*, Vilnius: Leidybos centras, 1993–1998, 3 d.

25 Raguvos bažnyčios krikšto ir santuokų metrikų knyga (1688–1703), Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Retų knygų ir rankraščių skyrius (toliau – LNB RKRS), F125-16.

26 Raguvos bažnyčios krikšto ir santuokų metrikų knyga (1688–1747), LNB RKRS, F125-17.

27 Raguvos bažnyčios krikšto metrikų knyga (1747–1774), LNB RKRS, F125-18.

28 Raguvos bažnyčios krikšto metrikų knyga (1774–1787), LNB RKRS, F125-19.

5) 1787–1797 m. Raguvos bažnyčios krikšto metrikų knyga²⁹. Dydis 190 × 330 mm, numeruotas 41 lapas. Vėlesnė paginacija pieštuku vienoje lapo pusėje;

6) 1798–1806 m. Raguvos bažnyčios krikšto metrikų knyga³⁰. Dydis 200 × 330 mm. Paginacija: tušu abiejose lapo pusėse (originali; 90 puslapių ir 1 ne-numeruotas), vėlesnė – pieštuku vienoje lapo pusėje (47 lapai).

Visos knygos numeruotos: ant nugarėlės priklijuoti popieriaus lapai su ranka užrašytu eilės numeriu ir datomis (pvz.: 8 / 1798–1800). Ant viršelių išliko popieriaus lapai su eilės numeriu ir apibūdinimu lenkų kalba, pvz.: „N. 8 / Księga Metryk / Chrzestnych / 1798–1806.“ Knygas pildė šie asmenys: Stanislovas Karolis Januškevičius (*Stanislaus Carolus Januszkiewicz*): 1700 m.; Mikalonskas (*Michalonski*): 1700–1701 m.; Mykolas Gulbinauskas (*Michael Gulbinowski*): 1745–1772 m.; Petras Brunevičius (*Petrus Bruniewicz*): 1760 m. ir 1762 m.; Jeronimas Kosakovskis (*Hieronymus Kossakowski*): 1762 m.; Justinas Girdvainis (*Justinianus Girdwoyn*): 1767–1769 m.; Antanas Romaškevičius (*Antonius Romaszkievicz*): 1768 m.; Romualdas Vizgirda (*Romualdus Wizgird*): 1772 m.; Mykolas Skirgaila (*Michael Skirgayllo*): 1772 m.; Bernardas Galkevičius (*Bernardus Gollkiewicz*): 1772–1773 m.; Juozapas Stoma (*Josephus Stoma*): 1772 m. ir 1774 m.; Tadas Rudgailavičius (*Thadeus Rudgaylowicz*): 1772–1774 m.; Angelas Paulauskas (*Angelus Pawłowski*): 1774 m.; Tadas Rylas (*Thadeus Rylto*): 1774–1780 m.; Galikanas Jucevičius (*Gallicanus Jucevicz*): 1778 ir 1781 m.; Stanislovas Tribovičius (*Stanislaus Trzybowicz*): 1778–1779 m.; Kazimieras Antanas Rylas (*Casimirus Antonius Ryllo*): 1781–1800 m.; Eleuterijus Simanavičius (*Eleutherius Symonowicz*): 1785 m.; Pranciškus Vaitkevičius (*Franciscus Woytkiewicz*): 1797 m.; Anakletas Laucevičius (*Anacletus Lawcevicz*): 1797 m.; Juozapas Rubinskis (*Josephus Rubiński*): 1797–1800 m.

Šias knygas Lietuvos nacionalinė biblioteka įsigijo 1974 m. iš Vytauto Raude-liūno³¹. Originaluose trūkstančių metų duomenys imti iš tinklalapio epaveldas.lt³².

Ruošiant straipsnį iškilo šaltinių patikimumo klausimas. Pažymėtina, kad Katalikų Bažnyčioje metrikų knygų originalai saugoti parapijos archyve, tų originalų nuorašai būdavo atiduodami dekanato archyvui. Patikimiausiomis laikomos LNB saugomos knygos: jos priklausė Raguvos parapijos archyvui, suformuotos XIX a. 4-ajame dešimtmetyje, greičiausiai iš saugotų juodraščių, (per)rašytos skirtinga rašysena. Duomenų bazėje epaveldas.lt suskaitmeninta dekanato archyvo knyga yra nuorašas, perrašytas viena rašysena, nenurodyta knygos suformavimo data, kai kurie joje esantys įrašai nesutampa su saugomais LNB. Todėl skaitmeninė

29 Raguvos bažnyčios krikšto metrikų knyga (1787–1797), LNB RKRS, F125-20.

30 Raguvos bažnyčios krikšto metrikų knyga (1798–1806), LNB RKRS, F125-21.

31 LNB, 1974 m. birželio 10 d. aktas.

32 Raguvos RKB gimimo metrikų knyga (1679–1797). Prieiga per internetą: <https://www.epaveldas.lt/object/recordDescription/ARCH/669/1/6> [žiūrėta 2019 11 01].

knygos versija laikoma mažiau patikima. Straipsnio autorius supranta, kad, norint išspręsti patikimumo klausimą, reikėtų sutikrinti visus įrašus, o tai jau atskiro straipsnio tema.

Pažymėtina, kad Raguvo parapijos santuokų metrikų knygos neišliko, mirties metrikų knygos išliko tik epizodiškai, todėl straipsnis apima tik Romos katalikų gimimus Raguvo parapijoje.

Svarbus ir Raguvo bažnyčios krikšto metrikų knygoje esančių krikšto formulių klausimas. Yra dvi krikšto formulių rūšys: ilgoji ir trumpoji. Ilgoji: įvardijama įrašą dariusio asmens vardas, pavardė, pareigos. Šio tipo modifikacijos – įrašo pradžioje asmens įvardijimą keičia sąvokos „To paties rektoriaus“ („Ab eodem Rectore“), „Aš, aukščiau pasirašęs“ („Ego supra scriptus“). Trumpoji: įvardijamas tik krikšto atvejis. Formulėse daug santrumpų („Bapta“ vietoje „Baptisata“, „nne“ vietoje „nomine“, „Pris“ vietoje „Patris“ ir t. t.). Formulių sąrašą vardus keičiame į NN, vietoves – į X. Išsamus formulių sąrašas pateikiamas 2 priede.

Šaltinyje luomai žymimi įvairiai: valstiečių – nenurodant kilmės; nurodant *Laboriosus* arba pateikiant šio žodžio santrumpą; bajorų – pažymint santrumpomis G. D. (*Generosus Dominus*) arba M. D. (*Magnificus Dominus*), kartais tiesiog „D“ (*Dominus*); nurodant *Nobilis* arba šio žodžio santrumpą.

Atliekant tyrimą teko naudotis šiais sąlyginumais: 1) krikšto įrašų data laikoma patikima. Kadangi gimimo datos nurodomos tik epizodiškai, statistikai naudojame tik krikšto datas; 2) krikšto dienos šventajam nustatyti naudotasi iki Vatikano II susirinkimo buvusiu liturginiu kalendoriumi. Jį maloniai suteikė Šv. Pijaus X kunigų brolija³³. Pažymėtina, kad šiame kalendoriujė nurodomi tik pagrindiniai šventieji, iš kurių teko išbraukti po vėliau nei XVIII a. atsiradusius vardus; 3) asmenų vardai ir pavardės lietuvinami. Išimtis – vardas *Mateusz*, kurį, siekiant atskirti nuo pernelyg artimo vardo *Motiejus*, transkribuojame kaip *Mateušas*, o ne *Matas*; 4) į duomenų seką neįtraukiami krikštyti kitų tikėjimų asmenys, miestiečiai, asmenys su nenurodyta gimimo data, lytimi, luomu arba neįskaitomas visas įrašas; 5) analizuojant vardų populiarumą mažesnės nei 1 proc. reikšmės laikomos unikaliomis ir į populiarumo skaičiavimą neįtraukiamos; 6) nustatant vardų populiarumą vartojamos šios sąvokos: pasitaikantis kasmet: vardas pasitaiko kiekvienais metais arba daugiausiai su 2 metų pauze; pasitaikantis su pertraukomis: tarp vardų reikšmių yra ne didesnė kaip 2 metų pauzė; pasitaikantis epizodiškai: tarp vardų reikšmių yra didesnė kaip 2 metų pauzė; riboto dažnumo: vardas pasitaiko nuo / iki konkrečios datos arba tarp dviejų datų yra itin didelis intervalas; 7) straipsnyje minimos sąvokos „raguvis“, „raguvė“ reiškia Raguvo parapijoje, o ne vien pačioje Raguvoje gimusių asmenį; 8) sąvokos „moteris“, „vyras“ reiškia moteriškos arba vyriškos lyties asmenį, o ne asmens fizinę brandą.

33 *Aukštyn širdis: katalikų maldos ir giesmės*, Kaunas: Laetitia, 2008. Šio straipsnio autoriui atsiųsta skaitmeninė knygos kopija be nurodytų leidimo vietos, datos ir leidėjo.

Straipsnyje minima sąvoka „Raguvos bažnyčia“ reiškia Raguvos Švč. Mergelės Marijos ėmimo į dangų bažnyčią, minimą jau 1610 metais. Esminis sąlyginumas yra šio straipsnio regioniškas. Esami duomenys rodo tik Raguvos bažnyčioje krikštytų asmenų statistiką, taigi – konkretaus regiono vardų madas. Išsamesnį vaizdą parodytų bent jau Raguvos dekanato arba Panevėžio krašto tyrimai. Tačiau globalesniame tyrime dingtų regioniniai ypatumai, būdingi tik konkrečiai vietai. Išspręsti šiuos klausimus – uždavinys ateities mokslininkams.

Šio straipsnio tikslas – remiantis Raguvos bažnyčios krikšto metrikų knygomis pateikti statistinius duomenis apie XVIII a. Raguvos parapiją. Uždaviniai: 1) nustatyti analizuojamu laikotarpiu gimusių asmenų kiekį; 2) išsiaiškinti gimusių vyrų ir moterų, bajorų ir valstiečių, santuokinių ir nesantuokinių vaikų skaičių; 3) nustatyti populiariausius vardus, jų suteikimo kriterijus, tik bajorams būdingų vardų buvimą; 4) ištirti asmenis, gavusius 2 ir daugiau vardų; 5) ištirti kitų tikėjimų asmenų, pakrikštytų Raguvos bažnyčioje, skaičių.

II. Statistinės demografinės tendencijos Raguvos parapijoje

1700–1800 m. Raguvos parapijoje iš viso gimė 10 071 katalikų tikėjimo asmuo, iš jų 4 891 moteris ir 5 180 vyrų. Valstiečiai sudarė daugumą: 9 688 žmonės (apie 97 proc. visų gimusiųjų), iš jų 4 715 moterų ir 4 973 vyrai. Bajorų gimė mažiau: 383 žmonės (apie 3 proc. gimusiųjų), iš jų 176 moterys ir 207 vyrai.

Į duomenų seką neįtraukti:

1. Pasikrikštiję žydai (8 asmenys³⁴). Įrašai datuojami 1741–1780 metais. Pasi-krikštijo 5 vyrai ir 3 moterys. Vardai suteikti pagal nenustatytą kriterijų, du kartus suteikti dvigubi vardai (Motiejus Antanas ir Juozapas Mykolas).

2. Pakrikštyti sentikiai. Dokumentuose nurodomi kaip rusai (*Ruthenorum*). Manytina, kad tai sentikiai, nes šalia Raguvos esančiame Kritižio kaime veikė jų cerkvė, o Raguvoje stačiatikių cerkvė atsirado vėlai³⁵. Tokių įrašų yra 2³⁶, jie datuojami 1796–1798 metais. Pakrikštytos dvi moterys, vardai suteikti pagal nenustatytą kriterijų.

3. Pakrikštyti liuteronai. Dokumentuose nurodomi kaip liuteronai (*Luteno-rum*)³⁷, vokiečiai (*Germanorum*)³⁸, vokiečiai liuteronai (*Germanorum Luterano-*

34 <https://www.epaveldas.lt/recordImageSmall/ARCH/669/1/6?exId=230354&seqNr=131>, p. 100 (Motiejus Antanas); LNB RKRS, F125-18, l. 144v–145, Nr. 749, 750, 751 (Rozalija, Ona, Marijona, Juozapas); LNB RKRS, F125-19, l. 19v, Nr. 216 (Jonas); l. 24v, Nr. 275 (Karolis); l. 48v, Nr. 555 (Juozapas Mykolas).

35 Raguva, in: *Visuotinė lietuvių enciklopedija*, t. XIX, p. 473 (minima, kad cerkvė pastatyta 1875 m.).

36 LNB RKRS, F125-20, l. 32v, Nr. 863 (Elžbieta); LNB RKRS, F125-21, l. 3, Nr. 41 (Marijona).

37 LNB RKRS, F125-20, l. 8v, Nr. 201.

38 LNB RKRS, F125-21, l. 24v, Nr. 620.

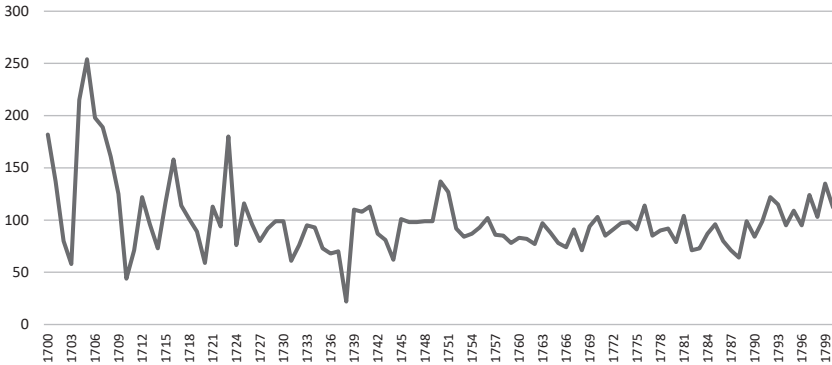
rum)³⁹. Tokių įrašų yra 12⁴⁰, jie datuojami 1789–1799 metais. Pakrikštyti 6 vyrai ir 6 moterys. Vardai suteikti pagal krikšto tėvus (6 atvejai), tėvus (2 atvejai), nenustatytus kriterijus (4 atvejai). 2 asmenims suteiktas 1 vardas, 9 – 2 vardai, vienam asmeniui – 3 vardai. Šios grupės ypatybė – pasitaikantys vokiški Frydricho ir Vilhelmo vardai.

4. Raguvos miestiečiai. Dokumentuose nurodomi kaip miestiečiai (*de oppidorum Ragoviensium, de oppido Rogove*). Tokių įrašų yra 4⁴¹, jie datuojami 1793–1795 metais. Pakrikštyti 3 vyrai ir 1 moteris. Trys žmonės krikšto metu gavo 2, vienas – 3 vardus. Pakrikštyti pagal krikšto tėvų vardus (1 atvejis), nenustatytus kriterijus (3 atvejai).

5. Nepatikimų duomenų grupė. Jai priskiriami įrašai, kuriuose nenurodyta / neįskaitoma gimimo data arba ji nurodoma nekonkrečiai (pvz., rugsėjis–gruodis); krikšto vardas / vardai arba neįskaitomas visas įrašas. Šią grupę sudaro 66 įrašai, jie datuojami 1701–1797 metais. Yra vienas ne santuokoje gimusio vaiko įrašas (1798 03 12). Yra 17 moterų, 27 vyrų ir 22 nenurodytos lyties asmenų įrašai. Pagal luomus nurodytas 1 bajoras, 43 valstiečiai ir 22 nenustatyto luomo asmenys.

Raguvių gimimus galime formalizuoti diagrama (žr. 1 grafiką).

1 grafikas. Raguvos gyventojų skaičiaus kaita

39 LNB RKRS, F125-20, l. 32v, Nr. 856.

40 LNB RKRS, F125-20, l. 8v, Nr. 201 (Ona Marijona); l. 12, Nr. 299 (Jonas Karolis); l. 14v (Frydrichas Vilhelmas); l. 24v, Nr. 620 (Julijona Sofija); l. 28v, Nr. 749 (Adomas Martynas); l. 29v, Nr. 779 (Ona Julijona); l. 30, Nr. 796 (Marijona); l. 32v, Nr. 856 (Juozapas); l. 33, Nr. 873 (Ona Julijona); LNB RKRS, F125-21, l. 2v, Nr. 20 (Juozapas Karolis Vilhelmas); l. 3, Nr. 41 (Marijona); l. 6, Nr. 108 (Ona Eufrosinija); l. 8, Nr. 149 (Juozapas Stanislovas).

41 LNB RKRS, F125-20, l. 21, Nr. 537 (Juozapas Benediktas); l. 25, Nr. 640 (Tomas Juozapas Ignotas); l. 28, Nr. 727 (Vincas Jonas); l. 29v, Nr. 784 (Ona Bogumila).

Vienas svarbiausių ir sunkiausių klausimų, kalbant apie Raguvos istorinę demografiją, – netikėtai gimstamumo sumažėjimas 1724–1791 metais. 1700–1723 ir 1792–1800 metais gimdavo dažniausiai daugiau kaip 100 raguvių per metus; likusiu laikotarpiu šie rodikliai mažėja. 1700–1723 m. gimė 3 030 žmonių, vidutiniškai 126 per metus. 1724–1791 m. gimė 6 031 žmogus, vidutiniškai 89 žmonės per metus, o 1792–1800 m. gimė 1 010 žmonių, vidutiniškai per metus – 112.

Gimimų skaičiui galėjo turėti įtakos: 1) epidemijos; 2) kariniai konfliktai; 3) papapijų ribų kaita. Neturint patikimos mirčių statistikos, sunku aptarinėti epidemijų tikimybę. Per 1709–1711 m. maro epidemiją raguvių skaičius mažėjo. Šis mažėjimas galėjo padaryti įtakos vėlesnėms statistikos pokyčiams. Kariniai konfliktai taip pat galėjo mažinti gyventojų skaičių. Tačiau 1794 m. gimė 95 raguviai, 1795 m. – 109, 1796 m. – 95, 1797 m. – 124. Matome, kad galimas karinis konfliktas neturėjo žymios įtakos gimstamumui. Vienintele racionalia hipoteze lieka papapijų teritorijų kaita. Logiškiausiai atrodytų „konkuruojančių“ bažnyčių atsiradimas netoliese. Artimomis laikėme bažnyčias, įsikūrusias iki 2 valandų kelio (keliaujant 1 arklio traukiamu vežimu) atstumu nuo Raguvos. Aplink Raguva yra šios Romos katalikų bažnyčios: 1) Traupio Šv. Onos bažnyčia (10,9 km nuo Raguvos); 2) Šilų Švč. Jėzaus Vardo bažnyčia (18,6 km nuo Raguvos); 3) Raguvelės Šv. diakono Stepono bažnyčia (17,6 km nuo Raguvos); 4) Velykių Šv. apaštalo Andriaus bažnyčia (17,7 km nuo Raguvos).

Traupio bažnyčia konsekruota 1515 m. Ji negalėjo tapti konkurente Raguvai. Velykių bažnyčia kaip koplyčia egzistavo nuo 1839 m., todėl taip pat negalėjo būti konkurente. Lieka dvi galimos konkuruojančios bažnyčios: Šilų (nuo 1779 m.) ir Raguvelės (nuo 1796 m.). Matome, kad 1780 metais sumažėja krikštų Raguvoje. Vadinas, Šilai galėjo nulemti krikštų mažėjimą Raguvoje. Raguvelės bažnyčios statyba greičiausiai neturėjo įtakos raguvių pasirinkimui. Logiško paaiškinimo, kas galėjo lemti krikštų skaičiaus mažėjimą 1724–1780 m., neturime. Atsakymą galėtų duoti Panevėžio vyskupijos bažnyčių 1700–1800 metų gimimo metrikų duomenų palyginimas su Raguvos duomenimis.

Minėtinas ir raguvių gimimo sezoniškumas. Pagal gimimo mėnesį gaunami skaičiai pateikiami 1 lentelėje.

1 lentelė. Raguvių gimimo sezoniškumas

Mėnuo	Gimė	Mėnuo	Gimė
Sausis	830	Liepa	679
Vasaris	843	Rugpjūtis	671
Kovas	1 093	Rugsėjis	887
Balandis	883	Spalis	865
Gegužė	837	Lapkritis	824
Birželis	891	Gruodis	768

1 lentelėje pateikti duomenys atskleidžia, kad daugiausiai raguvių gimė kovo, mažiausiai – rugpjūčio mėnesį. Pagal metų laikus pavasarį gimė 2 813, vasarą – 2 241, rudenį – 2 576, žiemą – 2 441. Taigi, daugiausiai gimtadienių raguviai švęsavo pavasarį ir rudenį.

III. Valstiečiai

Valstiečiai – gausiausia raguvių grupė, sudaranti apie 97 proc. visų gimusių asmenų. Iš jų 1700–1800 m. gimė 4 712 moterų (49 proc. visų gimusių valstiečių) ir 4 976 vyrai (51 proc. visų gimusių valstiečių). Visa valstiečių gimimų statistika pateikiama 2 lentelėje.

2 lentelė. Valstiečių gimimų skaičius Raguvoje 1700–1800 metais

Metai	Moterų	Vyrų	Gimė tais metais	Metai	Moterų	Vyrų	Gimė tais metais
1700	90	92	182	1751	60	63	123
1701	76	61	137	1752	42	50	92
1702	47	33	80	1753	42	41	83
1703	27	31	58	1754	50	36	86
1704	103	111	214	1755	48	40	88
1705	130	123	253	1756	44	50	94
1706	88	105	193	1757	48	38	86
1707	95	93	188	1758	50	29	79
1708	85	76	161	1759	41	36	77
1709	62	63	125	1760	40	42	82
1710	22	22	44	1761	43	37	80
1711	31	40	71	1762	38	36	74
1712	65	57	122	1763	48	46	94
1713	39	57	96	1764	39	47	86
1714	28	45	73	1765	38	38	76
1715	59	54	113	1766	37	36	73
1716	87	66	153	1767	47	41	88
1717	62	50	112	1768	32	36	68
1718	43	55	98	1769	37	53	90

1719	34	54	88	1770	35	59	94
1720	26	32	58	1771	42	41	83
1721	45	67	112	1772	30	55	85
1722	42	52	94	1773	41	50	91
1723	93	85	178	1774	38	55	93
1724	45	30	75	1775	43	45	88
1725	60	48	108	1776	50	59	109
1726	54	36	90	1777	41	40	81
1727	29	44	73	1778	41	45	86
1728	37	49	86	1779	37	52	89
1729	35	52	87	1780	43	33	76
1730	41	54	95	1781	45	52	97
1731	29	31	60	1782	22	48	70
1732	35	41	76	1783	36	31	67
1733	50	43	93	1784	43	39	82
1734	33	58	91	1785	41	45	86
1735	32	40	72	1786	38	35	73
1736	33	34	67	1787	27	38	65
1737	34	33	67	1788	24	34	58
1738	11	11	22	1789	46	47	93
1739	55	52	107	1790	31	44	75
1740	52	56	108	1791	39	49	88
1741	52	58	110	1792	56	53	109
1742	50	34	84	1793	48	53	101
1743	42	37	79	1794	40	42	82
1744	29	32	61	1795	48	54	102
1745	52	48	100	1796	49	31	80
1746	40	54	94	1797	52	63	115
1747	49	48	97	1798	46	45	91
1748	52	47	99	1799	58	68	126
1749	36	60	96	1800	43	57	100
1750	64	70	134				

Valstiečių moterų vardus sudaro 57 vardai. Jų populiarumą atskleidžia 3 lentelėje pateikti duomenys.

3 lentelė. Valstiečių moterų vardai

Vardas	Gimė	Dalis, proc.	Vardas	Gimė	Dalis, proc.
Kotryna	831	18	Rožė	10	< 1
Ona	779	17	Klara	9	< 1
Dorotėja	396	8	Konstancija	9	< 1
Marijona	333	7	Bogumila	7	< 1
Elžbieta	292	6	Anastasija	6	< 1
Ieva	248	5	Petronėlė	6	< 1
Barbora	247	5	Viktorija	6	< 1
Apolonija	243	5	Zuzana	6	< 1
Kristina	240	5	Felicija	5	< 1
Sofija	106	2	Gertrūda	4	< 1
Rozalija	98	2	Domicelė	3	< 1
Agota	89	2	Dominyka	3	< 1
Judita	81	2	Liudvika	3	< 1
Elena	72	2	Veronika	3	< 1
Agnė	67	1	Antonina	2	< 1
Magdalena	67	1	Margarita	2	< 1
Regina	67	1	Rachelė	2	< 1
Teresė	59	1	Scholastika	2	< 1
Justina	56	1	Aleksandra	1	< 1
Morta	50	1	Angelė	1	< 1
Jadvyga	34	1	Eleonora	1	< 1
Pranciška	27	1	Eufrosinija	1	< 1
Uršulė	26	1	Joana	1	< 1
Cecilija	23	< 1	Kazimiera	1	< 1
Juozapota	18	< 1	Marcelė	1	< 1
Marcijona	18	< 1	Teklė	1	< 1
Liucija	17	< 1	Teofilė	1	< 1
Julijona	15	< 1	Valentina	1	< 1
Brigita	14	< 1			

Vardus galime suskirstyti pagal populiarumą. Pasitaikantys kasmet: Kotryna, Ona. Pasitaikantys su pertraukomis: Barbora, Elžbieta, Ieva, Marijona. Pasitaikantys epizodiškai: Agnė, Agota, Apolonija, Dorotėja, Justina, Kristina, Magdalena, Sofija. Riboto dažnumo: Elena (1700–1776m.; 1798 m. epizodiškai), Jadvyga (1700–1785 m. epizodiškai), Judita (1700–1796 m. epizodiškai), Morta (1706,

1708, 1721, 1766, 1772, 1779–1780 m. epizodiškai, 1784–1800 m. – su pertraukomis), Pranciška (1766–1800 epizodiškai), Regina (1701–1787 m. epizodiškai), Rozalija (1723–1800 m. – epizodiškai), Teresė (1714–1799 m. epizodiškai).

Valstiečių vyrų vardus sudaro 67 vardai. Jų populiarumą matome 4 lentelėje.

4 lentelė. Raguvos vyrų vardų populiarumas

Vardas	Kiekis	Dalis, proc.
Jonas	481	10
Kazimieras	442	9
Juozapas	441	9
Jurgis	413	8
Jokūbas	270	5
Motiejus	267	5
Mykolas	256	5
Simonas	234	5
Stanislovas	228	5
Mateušas	223	4
Andrius	221	4
Baltramiejus	170	3
Petras	154	3
Adomas	137	3
Antanas	137	3
Tomas	136	3
Mikalojus	129	3
Laurynas	126	3
Martynas	97	2
Steponas	91	2
Pranciškus	47	1
Vincas	44	1
Kristoforas	24	< 1
Tadas	24	< 1
Augustinas	20	< 1
Povilas	20	< 1
Ignotas	19	< 1
Dovydas	18	< 1

Vardas	Kiekis	Dalis, proc.
Dominykas	6	< 1
Joachimas	6	< 1
Pilypas	5	< 1
Aleksandras	4	< 1
Benediktas	4	< 1
Justinas	4	< 1
Silvestras	3	< 1
Adalbertas	2	< 1
Anupras	2	< 1
Bonaventūra	2	< 1
Lukas	2	< 1
Adrianas	1	< 1
Albertas	1	< 1
Barnabas	1	< 1
Fabijonas	1	< 1
Gabrielius	1	< 1
Grigorijus	1	< 1
Hilarijus	1	< 1
Jeronimas	1	< 1
Jonas [Krikštytojas]	1	< 1
Kajetonas	1	< 1
Kristupas	1	< 1
Leonas	1	< 1
Paulius	1	< 1
Prosperas	1	< 1
Raimundas	1	< 1
Rapolas	1	< 1
Vaclovas	1	< 1

Liudvikas	16	< 1
Karolis	14	< 1
Rokas	8	< 1
Kasparas	7	< 1

Valerijonas	1	< 1
Viktoras	1	< 1

Matome, kad dominuoja Jono, Kazimiero ir Juozapo vardai. Pasitaikantys kasmet: Juozapas. Sutinkami su pertraukomis: Andrius, Jonas, Jurgis, Kazimieras, Mykolas. Pasitaikantys epizodiškai: Baltramiejus, Jokūbas, Mateušas, Mikalojus, Petras, Stanislovas, Tomas. Riboto dažnumo: Adomas (1705–1796 m. epizodiškai), Antanas (1704–1800 m. epizodiškai), Martynas (1700–1797 m. epizodiškai), Motiejus (1721–1799 m. su pertraukomis), Pranciškus (1700, 1704, 1706, 1728, 1739, 1754–1800 m. – epizodiškai), Simonas (1700, 1704–1800 m. – su pertraukomis), Steponas (1701–1799 m. epizodiškai), Vincas (1757–1800 m. epizodiškai).

Lyginant su moterų vardais, daugėja smulkių, lygiaverčių (pvz., po 5 proc.) grupių, mažiau kasmet pasitaikančių vardų. Tik valstiečiams būdingi vardai:

Moterų: Agnė, Anastasija, Antonina, Cecilija, Domicelė, Domyka, Gertrūda, Jadvyga, Judita, Kazimiera, Liucija, Marcelė, Margarita, Regina, Teofilė, Valentina, Veronika, Zuzana.

Vyrų: Adalbertas, Adrianas, Albertas, Anupras, Augustinas, Barnabas, Benediktas, Bonaventūra, Dovydas, Grigorijus, Joachimas, Kajetonas, Kasparas, Kristoforas, Leonas, Pilypas, Povilas, Prosperas, Raimundas, Rokas, Silvestras, Steponas, Vaclovas, Valerijonas, Viktoras.

IV. Bajorai

Bajorai Raguvoje sudaro mažumą (apie 3 proc. visų gimusių asmenų). 1700–1800 m. gimė 383 bajorai, iš jų 176 moterys (45 proc. visų gimusių bajorų) ir 207 vyrai (54 proc. visų gimusių bajorų). Visą bajorų gimimų statistiką matome 5 lentelėje (metai, kada bajorų negimė, neįtraukti).

5 lentelė. Bajorų gimimai Raguvoje 1700–1800 metais

Metai	Moterų	Vyrų	Gimė tais metais	Metai	Moterų	Vyrų	Gimė tais metais
1704	–	1	1	1760	–	1	1
1705	–	1	1	1761	1	1	2
1706	2	3	5	1762	2	1	3
1707	1	–	1	1763	1	2	3
1715	3	1	4	1764	1	1	2

1716	3	2	5	1765	1	1	2
1717	1	1	2	1766	–	1	1
1718	–	3	3	1767	–	3	3
1719	1	–	1	1768	1	2	3
1720	–	1	1	1769	2	2	4
1721	–	1	1	1770	5	4	9
1723	1	1	2	1771	1	1	2
1724	1	–	1	1772	3	3	6
1725	6	2	8	1773	3	3	6
1726	–	6	6	1774	2	3	5
1727	3	4	7	1775	2	1	3
1728	3	3	6	1776	4	1	5
1729	5	7	12	1777	1	3	4
1730	2	2	4	1778	1	3	4
1731	1	–	1	1779	1	2	3
1733	–	2	2	1780	3	–	3
1734	1	1	2	1781	3	4	7
1735	–	1	1	1782	–	1	1
1736	–	1	1	1783	1	5	6
1737	2	1	3	1784	4	1	5
1739	2	1	3	1785	3	7	10
1741	1	2	3	1786	1	6	7
1742	3	–	3	1787	3	3	6
1743	1	1	2	1788	4	2	6
1744	1	–	1	1789	2	4	6
1745	–	1	1	1790	4	5	9
1746	2	2	4	1791	5	6	11
1747	–	1	1	1792	4	9	13
1749	–	3	3	1793	6	8	14
1750	2	1	3	1794	7	6	13
1751	3	1	4	1795	2	5	7
1753	–	1	1	1796	7	8	15
1754	1	–	1	1797	2	7	9
1755	3	2	5	1798	5	7	12
1756	5	3	8	1799	6	3	9
1758	2	4	6	1800	9	3	12
1759	1	–	1				

Bajorų moterų vardus sudaro 48 vardai. Jų populiarumą atskleidžia 6 lentelėje pateikti duomenys.

6 lentelė. Raguvos bajorių vardai

Vardas	Kiekis	Dalis, proc.	Vardas	Kiekis	Dalis, proc.
Ona	24	14	Magdalena	2	1
Marijona	15	9	Rachelė	2	1
Kotryna	13	7	Rožė	2	1
Teresė	10	6	Uršulė	2	1
Bogumila	8	5	Agota	1	1
Eleonora	7	4	Aleksandra	1	1
Ieva	7	4	Amalija	1	1
Barbora	6	3	Angela	1	1
Elžbieta	5	3	Augustina	1	1
Liudvika	5	3	Dorotėja	1	1
Angelė	4	2	Felicijona	1	1
Brigita	4	2	Fruzina	1	1
Marcijona	4	2	Izabelė	1	1
Pranciška	6	3	Julijona	1	1
Elena	4	2	Klara	1	1
Sofija	4	2	Konstancija	1	1
Joana	3	2	Lutgarda	1	1
Justina	3	2	Morta	1	1
Eufrosinija	3	2	Petronėlė	1	1
Felicija	3	2	Scholastika	1	1
Kristina	3	2	Teklė	1	1
Rozalija	3	2	Teodora	1	1
Apolonija	2	1	Valerijona	1	1
Juozapota	2	1	Viktorija	1	1

Bajorų vyrų vardus sudaro 46 vardai (žr. 7 lentelę).

7 lentelė. Raguvo bajorų vardai

Vardas	Kiekis	Dalis, proc.	Vardas	Kiekis	Dalis, proc.
Juozapas	18	9	Karolis	2	1
Mykolas	18	9	Laurynas	2	1
Jonas	17	8	Mikalojus	2	1
Ignotas	15	7	Petras	2	1
Antanas	14	7	Tomas	2	1
Kazimieras	12	6	Aleksandras	1	< 1
Adomas	11	5	Apolinaras	1	< 1
Pranciškus	8	4	Baltramiejus	1	< 1
Vincas	8	4	Blažiejus	1	< 1
Andrius	7	3	Boguslavas	1	< 1
Jurgis	7	3	Bonifacijus	1	< 1
Mateušas	6	3	Feliksas	1	< 1
Motiejus	6	3	Florijonas	1	< 1
Justinas	5	2	Gabrielius	1	< 1
Jokūbas	4	2	Hilarijus	1	< 1
Martynas	4	2	Inocentas	1	< 1
Simonas	4	2	Julijonas	1	< 1
Stanislovas	4	2	Leopoldas	1	< 1
Vladislovas	2	1	Nikodemas	1	< 1
Dominykas	3	1	Rapolas	1	< 1
Liudvikas	3	1	Tadas	1	< 1
Fabijonas	2	1	Vilhelmas	1	< 1
Jeronimas	2	1			

Visi bajorų vyrų vardai priklauso ribotai pasitaikančių vardų grupei. Dėl labai mažos duomenų imties neskaičiuojame vardų metinės procentinės išraiškos.

Tik bajorams būdingi vardai:

Moterų: Amalija, Augustina, Felicijona, Fruzina, Izabelė, Lutgarda, Teodora, Valerijona.

Vyrų: Apolinaras, Blažiejus, Boguslavas, Bonifacijus, Feliksas, Florijonas, Inocentas, Leopoldas, Nikodemas, Vilhelmas, Vladislovas.

Palyginę valstiečių ir bajorų vardų duomenis, matome, kad tik valstietėms būdingų vardų nustatyta 15, reikšmių – 323 (6 proc. visų moterų vardų); tik bajorams būdingų vardų – 8, reikšmių – 9 (0,18 proc.). Tik valstiečiams būdingų vardų nustatyta 28, vardų reikšmių – 227 (4 proc.); tik bajorams būdingų vardų – 11, reikšmių – 13 (0,3 proc.). Turėdami abiejų luomų duomenis, galime palyginti vardų

unikalumą (vardo būdingumą tik konkrečiam luomui). Valstiečių moterų grupė: 254 gimusios moterys su 18 vardų. Sudaro 5 proc. visų gimusių moterų. Bajorių moterų grupė: 9 gimusios moterys su 9 vardais. Sudaro 0,2 proc. visų gimusių moterų. Valstiečių vyrų grupė: 221 gimęs vyras su 26 vardais. Sudaro 4 proc. visų gimusių vyrų. Bajorių vyrų grupė: 13 gimusių vyrų su 12 vardų. Sudaro 0,3 proc. visų gimusių vyrų.

Kaip matyti, luomui būdingi vardai sudaro mažumą. Apie 95 proc. pakrikštytų asmenų vardai buvo būdingi abiem luomams.

V. Daugiavardžiai asmenys

Tyrimo metu nustatyta, kad daliai raguvių buvo suteikti 2 ir daugiau krikšto vardų. Tokius asmenis vadiname daugiavardžiais. Yra 249 daugiavardžiai asmenys, kuriems suteikti 148 vardai (moterų – 74, vyrų – 74). Duomenis galime formalizuoti taip (žr. 8 lentelę).

8 lentelė. Daugiavardžių raguvių statistika

Luomas	Lytis	
	Moteris	Vyras
Bajoras	85	119
Valstietis	104	121

Kitų vardų populiarumą galime formalizuoti lentelėmis (žr. 9–10 lenteles).

9 lentelė. Raguvių moterų antrųjų vardų populiarumas

Vardas	Kiekis	Vardas	Kiekis
Marijona	15	Rozalija	2
Ona	10	Sofija	2
Kotryna	9	Veronika	2
Pranciška	9	Aleksandra Marijona	1
Teresė	9	Anastasija	1
Magdalena	8	Anastazija	1
Petronėlė	7	Anelė	1
Barbora	6	Angelė	1
Elžbieta	6	Antonela	1
Felicijona	5	Brigita	1
Ieva	5	Dominyka	1

Judita	5	Jadvyga Uršulė	1
Uršulė	5	Joana Anelė	1
Antonina	4	Justina	1
Viktorija	4	Kajetona	1
Agota	3	Kazimiera Juozapota	1
Apolonija	3	Klara	1
Bogumila	3	Konstancija	1
Dorotėja	3	Konstancija Marijona	1
Elena	3	Kotryna Felicijona	1
Eleonora	3	Liucija	1
Julijona	3	Margarita Marijona	1
Kristina	3	Ona Liudvika	1
Marcijona	3	Rožė	1
Margarita	3	Rožė Aleksandra Konstancija	1
Morta	3	Salomėja	1
Cecilija	2	Teklė	1
Joana	2	Teodora	1
Juozapota	2	Teresė Ona	1
Kunigunda	2	Viktorija Ona	1
Liudvika	2	Viktorija Uršulė	1
Monika	2	Zuzana	1
Rachelė	2		

10 lentelė. Raguvių vyrų antrųjų vardų populiarumas

Vardas	Kiekis	Vardas	Kiekis
Antanas	18	Albertas Aleksandras	1
Pranciškus	14	Aloyzas	1
Mykolas	13	Antanas Mykolas	1
Jokūbas	11	Antanas Silvestras	1
Tadas	11	Anupras	1
Jonas	10	Augustas	1
Adomas	8	Benediktas	1
Kazimieras	8	Boguslavas	1

Stanislovas	8	Chrizostomas	1
Ignotas	7	Feliksas	1
Juozapas	7	Feliksas Raimundas Rapolas	1
Motiejus	6	Feliksas Rapolas	1
Laurynas	5	Izidorius	1
Mikalojus	4	Julijonas	1
Petras	4	Julijonas Konstantinas	1
Simonas	4	Juozapas Antanas	1
Andrius	3	Juozapas Florijonas	1
Andrius Stanislovas	3	Juozapas Jeronimas	1
Augustinas	3	Karolis x	1
Baltramiejus	3	Kasparas	1
Dominykas	3	Klemensas	1
Ksaveras	3	Konstantinas	1
Liudvikas	3	Leonas	1
Martynas	3	Liudvikas Rapolas	1
Mateušas	3	Liudvikas Rapolas Mykolas	1
Pilypas	3	Mykolas Antanas	1
Povilas	3	Mykolas Martynas	1
Vincas	3	Nepomukas	1
Antanas Juozapas	2	Nepomukas Marcijonas Fabijonas	1
Bazilijus	2	Pranciškus Morkus	1
Bonaventūra	2	Rapolas	1
Fabijonas	2	Rapolas Baltramiejus Dominykas	1
Gvidas	2	Reginaldas	1
Ignotas Antanas	2	Rokas	1
Jurgis	2	Romualdas	1
Karolis	2	Sebastianas	1
Melchioras Baltazaras	2	Viktoras	1
Nikodemas	2	Vincentas Narcizas	1
Silvestras	2	Vladislovas	1
Steponas	2	Zacharijas Petras	1
Tomas	2		

Analizuodami suteiktų vardų kiekį matome tokią padėtį: 2 vardai: 176 bajorai (75 moterys, 101 vyras); 214 valstiečių (102 moterys, 112 vyrų); 3 vardai: 23 bajorai (8 moterys, 15 vyrų); 9 valstiečiai (2 moterys, 7 vyrai); 4 vardai: 3 bajorai (1 moteris, 2 vyrai); 2 valstiečiai (2 vyrai).

Taigi, galima teigti, kad 3 ir daugiau vardų daugeliu atvejų liudija asmens bajorišką kilmę. Aktyviausiai antrieji vardai buvo suteikiami 1781–1800 metais: šiuo laikotarpiu pakrikštyta 270 daugiavardžių raguvių. Intensyviausiai krikštyta 1791–1800 m. (187 daugiavardžiai asmenys).

VI. Krikšto vardo suteikimo problema

Vienas sudėtingiausių klausimų – kas nulėmė krikšto vardo suteikimą? Čia tenka naudoti daug sąlyginumų. Pirmiausiai – šaltiniai. Lietuvai skirtos XVIII a. literatūros su nurodytomis šventėmis neturime. Artimiausios knygos yra skirtos Lenkijai. Jose, be kita ko, nurodomi ir „egzotiški“ (pvz., Egipto) šventieji. Iškeliame šias hipotezes: 1) krikšto vardo suteikimą nulėmė tėvai; 2) krikšto vardo suteikimą nulėmė krikšto tėvai; 3) krikšto vardui suteikti įtakos turėjo tą dieną minimas šventasis; 4) krikšto vardui suteikti įtakos turėjo kiti veiksniai: seneliai, mirusio vaiko vardas, politiniai įvykiai, įtakingų žmonių (kunigo, dvarininko ir t. t.) vardai.

Ketvirtoji hipotezė beveik neįrodoma, nes reikalautų sudaryti išsamų XVIII a. Raguvos genealoginį medį ir atspėti, kokie asmenys buvo laikomi įtakingais. Šią hipotezę paliekame ateities istoriografijai.

Krikšto vardo suteikimo tendencijos atskleidžiamos 11 lentelėje.

11 lentelė. Krikšto vardų suteikimas Raguvoje

Pagal ką krikštyta	Bajorai		Valstiečiai		Dalis, proc.
	moterys	vyrų	moterys	vyrų	
Tėvai	12	9	328	322	7
Krikšto tėvai	29	27	563	412	10
Tos dienos šventieji	5	8	24	287	3
Kita	3	2	1	3	0,1
Nenustatyta	127	161	3 799	3 949	80

Reikėtų pažymėti, kas sudaro kategoriją „kita“. Tai – daugiavardžių raguvių krikštai: pagal tėvus ir krikšto tėvus (3 atvejai), krikšto tėvus ir tėvus (4 atvejai), nenustatytą kriterijų ir tos dienos šventąjį (1 atvejis), nenustatytą kriterijų ir tėvus (1 atvejis).

Kaip matyti, 80 proc. krikšto vardų atvejų neturi paaiškinimo. Iš aiškių pasirinkimų dominuoja krikšto tėvai (10 proc.), tėvai (7 proc.) ir tos dienos šventieji (3 proc.).

Politinių realių įtaką sunku patvirtinti arba paneigti. 1700–1795 m. Lenkijos ir Lietuvos valstybę valdžiusių karalių vardai (chronologine tvarka) buvo Augustas, Stanislovas, Augustas, Stanislovas Augustas. Kaip pirmasis vardas Augustas nesuteiktas nė karto, Stanislovas – 232 kartus (iki 1764 m. – 176 kartus, 1764–1800 m. – 56 kartus). Augustas kaip antrasis vardas suteiktas 1 kartą (1724 m.), Stanislovas – 8 (1736, 1787, 1788, 1794, 1799 m. – po 1 kartą, 1800 m. – 2 kartus). Esami duomenys nepatvirtintų tiesioginės priklausomybės tarp valdančiojo karaliaus vardo ir vaikams suteikiamų vardų. Ši tema reikalauja atskiro, išsamaus tyrimo, apimančio visuotinio ir vietinio elito narių įtaką Raguvos parapijai.

VII. Nesantuokiniai vaikai

1700–1800 m. Raguvoje ne santuokoje gimė 113 vaikų, iš jų 52 moterys ir 61 vyras. Pagal luomus tai 5 bajorai (2 moterys, 3 vyrai) ir 108 valstiečiai (50 moterų ir 58 vyrai). Gimusio vaiko teisinė būklė visada nurodoma sąvoka *Illegitimi thori*. Kartais pastaroji frazė pabraukiama. Bendrą nesantuokinių vaikų skaičių galime formalizuoti 12 lentelė.

12 lentelė. Nesantuokinių raguvių gimimai

Metai	Gimė	Valstiečių		Bajorų		Metai	Gimė	Valstiečių		Bajorų	
		moterų	vyrų	moterų	vyrų			moterų	vyrų	moterų	vyrų
1700	2	1	1	–	–	1770	2	2	–	–	–
1701	1	1	–	–	–	1772	2	–	2	–	–
1702	2	–	2	–	–	1773	2	1	1	–	–
1703	3	1	2	–	–	1776	2	1	1	–	–
1705	1	1	–	–	–	1777	2	2	–	–	–
1706	1	–	1	–	–	1778	1	–	1	–	–
1707	1	–	1	–	–	1779	1	–	1	–	–
1708	1	–	1	–	–	1780	2	2	–	–	–
1715	3	2	1	–	–	1781	2	1	1	–	–
1716	4	2	2	–	–	1782	1	–	1	–	–
1721	1	1	–	–	–	1783	1	1	–	–	–
1722	1	–	1	–	–	1785	2	1	1	–	–
1725	1	–	1	–	–	1786	3	1	2	–	–
1729	2	–	1	1	–	1787	2	–	2	–	–
1730	1	–	1	–	–	1788	3	1	2	–	–
1731	1	1	–	–	–	1789	1	1	–	–	–

1742	1	1	–	–	–
1744	1	–	1	–	–
1749	3	1	1	–	1
1750	1	–	1	–	–
1756	2	1	1	–	–
1760	1	1	–	–	–
1763	3	1	2	–	–
1764	1	–	–	–	1
1765	1	–	1	–	–
1769	1	–	1	–	–

1790	6	3	3	–	–
1792	8	4	4	–	–
1794	4	1	2	–	1
1795	2	1	1	–	–
1796	4	2	2	–	–
1797	5	3	2	–	–
1798	5	2	2	1	–
1799	2	2	–	–	–
1800	7	3	4	–	–

Išskirtiniai atvejai: nenurodyti abu tėvai⁴², nurodyti abu tėvai⁴³, nurodytas tik motinos vardas⁴⁴, tėvas nurodytas kaip nežinomas⁴⁵, krikštytas 8 metų vaikas⁴⁶, krikštytas gimęs negyvas kūdikis, motinos pavardė nenurodoma⁴⁷, motina nurodoma kaip „mergaitė“ (*Barbara Puella*)⁴⁸.

Vaikai krikštyti pagal tėvų vardus (3 atvejai), tos dienos šventuosius (6 atvejai), krikšto tėvų vardus (6 atvejai), nenustatytą kriterijų (98 atvejai). Bajorų nesantuokiniai vaikai krikštyti pagal tėvų vardus (1 atvejis), nenustatytus kriterijus (4 atvejai). Matome, kad nesantuokinių vaikų daugiausiai gimė 1761–1800 metais (43 vaikai).

Išvados

1700–1800 m. laikotarpiu Raguvos parapijoje iš viso gimė 10 071 katalikų tikėjimo asmuo, iš jų 4 891 moteris ir 5 180 vyrų. Nesantuokinių vaikų iš jų nustatyta 113, daugiausiai valstiečių vaikų (95 proc.).

42 LNB RKRS, F125-21, p. 4, Nr. 54: 1798 m. birželio 3 d. pakrikštyta Barbora; LNB RKRS, F125-18, p. 29, Nr. 305: pakrikštytas Pilypas.

43 LNB RKRS, F125-19, p. 20, Nr. 222: gimė Sofija, tėvas Pranciškus Urbonas, motina – Ona Klūkūnaitė (*Anna Klikanaycia*); LNB RKRS, F125-18, p. 178, Nr. 182: gimė Tomas, tėvas Petras [pavardė neįskaitoma], motina Kotryna [Vazneikaitė?]; LNB RKRS, F125-18, p. 135, Nr. 703: gimė Vincas, tėvas Adomas [pavardė neįskaitoma], motina Elžbieta [pavardė neįskaitoma]; *Ibid.*, p. 124v, Nr. 568: gimė bajoras Ignotas, tėvas bajoras Ignotas Levikauskas, motina Kristina Ubertovaitė [*Christina Ubertowna*].

44 LNB RKRS, F125-19, p. 62, Nr. 732.

45 „Patris innoti matris vero Catharina Rymkiewiczowna Virgine“, LNB RKRS, F125-18, p. 167, Nr. 33. Manytina, kad *innoti* reiškia žodžio *incognito* santrumpą; ta pati santrumpa: *Ibid.*, p. 168, Nr. 44; LNB RKRS, F125-18, p. 71v, Nr. 919.

46 LNB RKRS, F215-20, p. 27, Nr. 698.

47 „Bts est Michael illegitimi tori matrias Rosalie mortuus“, LNB RKRS, F125-18, p. 159, Nr. 941.

48 *Ibid.*, p. 18v, Nr. 474. Manome, kad lietuvių kalboje pavardės, panašios į „Puella“, nėra. Vargu, ar norėta nurodyti, kad ji esanti „jauna moteris“ arba „mylimoji“. Gal turima omeny, kad Barbora buvo nepilnametė?

Krikšto vardų analizė rodo, kad iš valstiečių moterų vardų dominavo Kotryna, Ona, Dorotėja, Marijona, Elžbieta, Ieva, Barbora, Apolonija, Kristina; iš valstiečių vyrų vardų dominavo Jonas, Kazimieras, Juozapas, Jurgis, Jokūbas, Motiejus, Mykolas, Simonas, Stanislovas. Nustatyta vardų, būdingų tik bajorams. Tai – Amalija, Apolinaras, Augustina, Blažiejus, Boguslavas, Bonifacijus, Felicijona, Feliksas, Florijonas, Fruzina, Inocentas, Izabelė, Leopoldas, Lutgarda, Nikodemas, Teodora, Valerijona, Vilhelmas, Vladislovas.

Du ir daugiau krikšto vardų XVIII a. suteikta 249 Raguvo gyventojams, o tai sudarė 2,47 proc. nuo bendro gimusiųjų skaičiaus. Daugiau kaip du krikšto vardai buvo būdingi bajorams.

Suteikiant krikšto vardą įtakos turėjo krikšto tėvų, tėvų, tos dienos šventųjų vardai. Atsižvelgiant į tai, kad net 80 proc. vardų suteikimo priežastis neišaiškina, krikšto vardų populiarumo loginės sekos neįmanu nustatyti.

Ne katalikų tikėjimo asmenų krikštas Raguvo bažnyčioje buvo retas reiškinys (nustatyti tik 22 atvejai) ir daugiausia buvo susijęs su persikrikštijusiais krikščioniškų konfesijų atstovais (sentikiai, liuteronai), rečiau – žydais. Šių asmenų krikšto motyvai analizuojamame šaltinyje neatsispindi.

Straipsnyje pateikti duomenys atspindi tik vienos parapijos duomenis. Išsamius atsakymus apie Raguvo parapijos demografinę sudėtį ir jos kaitą gali suteikti stambesnių vienetų – Panevėžio krašto arba Vilniaus vyskupijos – istorinės demografijos tyrimai. Tai svarbus uždavinys ateities istoriografijai.

1 priedas. Vardų (lotynų–lietuvių) žodynas

Vardas, lot.	Vardas, liet.	Vardas, lot.	Vardas, liet.
<i>Adam</i>	Adomas	<i>Josephus</i>	Juozapas
<i>Agata</i>	Agota	<i>Judyta</i>	Judita
<i>Agatha</i>	Agota	<i>Juditha</i>	Judita
<i>Agnes</i>	Agnė	<i>Julianna</i>	Julijona
<i>Ana</i>	Ona	<i>Justina</i>	Justina
<i>Andreas</i>	Andrius	<i>Justyna</i>	Justina
<i>Anna</i>	Ona	<i>Justinus</i>	Justinas
<i>Antonius</i>	Antanas	<i>Katarina</i>	Kotryna
<i>Apolonia</i>	Apolonija	<i>Kazimirus</i>	Kazimieras
<i>Augustynus</i>	Augustinas	<i>Laurentius</i>	Laurynas
<i>Barbara</i>	Barbora	<i>Leonora</i>	Eleonora
<i>Bartholomeus</i>	Baltramiejus	<i>Ludovicus</i>	Liudvikas
<i>Brigitta</i>	Brigita	<i>Magdalena</i>	Magdalena

<i>Carolus</i>	Karolis	<i>Maryana</i>	Marijona
<i>Casimira</i>	Kazimiera	<i>Marianna</i>	Marijona
<i>Casimirus</i>	Kazimieras	<i>Marianna</i>	Marijona
<i>Catarina</i>	Kotryna	<i>Maryanna</i>	Marijona
<i>Cataryna</i>	Kotryna	<i>Martha</i>	Morta
<i>Catharina</i>	Kotryna	<i>Martiana</i>	Marcijona
<i>Catharyna</i>	Kotryna	<i>Martinus</i>	Martynas
<i>Cattarina</i>	Kotryna	<i>Mateus</i>	Mateušas
<i>Cazimirus</i>	Kazimieras	<i>Matheus</i>	Mateušas
<i>Christophorus</i>	Kristupas	<i>Mathias</i>	Motiejus
<i>Clara</i>	Klara	<i>Michael</i>	Mykolas
<i>Constantia</i>	Konstancija	<i>Nicolaus</i>	Mikalojus
<i>Cristina</i>	Kristina	<i>Onuphrius</i>	Anupras
<i>Crystyna</i>	Kristina	<i>Paulus</i>	Povilas
<i>Domicella</i>	Domicelė	<i>Petrus</i>	Petras
<i>Dorota</i>	Dorotėja	<i>Polonia</i>	Apolonija
<i>Dorotha</i>	Dorotėja	<i>Rafaelus</i>	Rapolas
<i>Dorothea</i>	Dorotėja	<i>Regina</i>	Regina
<i>Elisabet</i>	Elžbieta	<i>Regna</i>	Regina
<i>Elisabeta</i>	Elžbieta	<i>Reina</i>	Regina
<i>Elisabeth</i>	Elžbieta	<i>Rochus</i>	Rokas
<i>Elisabetha</i>	Elžbieta	<i>Rockus</i>	Rokas
<i>Elizabeta</i>	Elžbieta	<i>Rosa</i>	Rožė
<i>Elizebeth</i>	Elžbieta	<i>Rosalia</i>	Rozalija
<i>Euphrozina</i>	Eufrosinija	<i>Sylvester</i>	Silvestras
<i>Eva</i>	Ieva	<i>Simon</i>	Simonas
<i>Ewa</i>	Ieva	<i>Symon</i>	Simonas
<i>Francisca</i>	Pranciška	<i>Sophia</i>	Sofija
<i>Franciscus</i>	Pranciškus	<i>Stanislaus</i>	Stanislovas
<i>Gaspar</i>	Kasparas	<i>Stephanus</i>	Steponas
<i>Georgius</i>	Jurgis	<i>Susanna</i>	Zuzana
<i>Helena</i>	Elena	<i>Thadeus</i>	Tadas
<i>Heva</i>	Ieva	<i>Theodora</i>	Teodora
<i>Hieronymus</i>	Jeronimas	<i>Theresia</i>	Teresė
<i>Ignatius</i>	Ignotas	<i>Thomas</i>	Tomas

<i>Jacobus</i>	Jokūbas	<i>Tomas</i>	Tomas
<i>Jadwiga</i>	Jadvyga	<i>Vincentius</i>	Vincas
<i>Joanes</i>	Jonas	<i>Xtina</i>	Kristina
<i>Joannes</i>	Jonas	<i>Xtophorus</i>	Kristupas
<i>Joseph</i>	Juozapas	<i>Zofia</i>	Sofija
<i>Josepha</i>	Juozapa	<i>Zophia</i>	Sofija

2 priedas. Krikšto formulių sąrašas

Žinomos ilgosios formulės:

1. Ego NN baptisavit NN, [*tēvo vardas, pavardė*] et [*motinos vardas, pavardė*] Legitimus conjugibus. Levantes NN cum NN (1701).
2. Ego NN [*pareigos*] baptizavit infantem nominem NN Patris NN Matris NN L. C. de X. Patrini NN de X et NN de X.
3. Ego NN [*pareigos*] baptisavit filiam/filium NN patris NN matris NN Legitimus conjugibus Plebeiorum/Nobilium. Patrini fuerunt NN cum NN de X.
4. Ego NN [*pareigos*] baptisavit infantem Dei heri natum/natam ex Patre NN et matre NN Legitimus Conjugibus Plebeiorum / Nobilium qui nomen imposuitur est NN. Patrini fuerunt NN de x cum NN de X.

Žinomos trumposios formulės:

1. Baptisata / baptisatus est NN, [*tēvo vardas ir pavardė*] et [*motinos vardas ir pavardė*]. Legitimi patrini NN et NN de X (1700; pvz.: Baptisatus est Casimirus, Casimiri Wingitis et Anna Jurkaycia Legit. Patr. Martinus Szapowotas et Dorothea Karwelenia [...]).
 2. Baptisata / baptisatus est NN Patris NN matris NN de X Levantes NN de X et NN de X.
 3. Baptisata / baptisatus est NN Patris NN matris NN de X, conjugibus legitimus. Levantes NN de X et NN de X.
 4. Baptisata/baptisatus est NN Patris NN et uxori ejus NN legimi tori de X, Patrini NN de X et NN de X.
 5. Baptisavi NN Filium / Filiam NN et NN legitimus conjugibus plebeiorum / nobilium de X. Patrini fuerunt NN de X cum NN de X.
 6. Baptisata / baptisatus est filia / filius nomine NN Parentibus Plebeiorum / Nobilium NN et NN conjugus legitimus. Patrini NN et NN de X (1750).
- Formulės su įrašyta gimimo data: paprastai kartojamos esamos ilgosios formulės, įterpiant „nata / natus [*data*]“⁶. Pasitaiko 1771–1775 metų įrašuose.

Publikuoti šaltiniai ir literatūra

- Kaminskas-Krinčius Algimantas, Seniausios išlikusios originalios 1705–1726 m. Stakliškių bažnyčios krikšto metrikų knygos fragmento (1705–1710) publikacija, in: *Atminties komunikacija archyvuose, bibliotekose ir muziejuose: mokslo, politikos ir praktikos sąveika: tarptautinės konferencijos medžiaga*, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2008, p. 447–475.
- Senosios Pasvalio bažnyčios knygos*, d. 1–2: *Krinčinas*, sud. Algimantas Kaminskas-Krinčius: Savilaida, 2004–2018.
- Stakliškių bažnyčios krikšto metrikų knygos*, d. 1–2: *Krinčinas*, parengė Algimantas Kaminskas-Krinčius, Savilaida, 2009–2013.
- Apanavičius Romualdas Julius, XVIII a. Raguvos parapijos metrikų knygų išrašai, in: *Raguva*, Vilnius: Versmė, 2001, p. 140–144.
- Asadauskienė Nelė, Šeimos istorijos rekonstrukcijos šaltiniai: bažnytinės metrikų knygos, in: *Lietuvos lokaliųjų tyrimų padėtis: mokslinių straipsnių rinkinys*, Vilnius: Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, 2005, p. 94–98.
- Botyrius Vilius, Vardų populiarumo statistika Lietuvoje 1795–1915 m. carinės Rusijos periodu (pagal bažnytinės metrikas), in: *Genealogija ir heraldika*, 2017, Nr. 19 (24), p. 100–102.
- Gaidelienė Jūratė, Juknevičius Petras, Iš Raguvos bažnyčios ir parapijos istorijos, in: *Raguva*, Vilnius: Versmė, 2001, p. 131–136.
- Garliauskas Vidas, Lietuvos katalikų bažnyčių metrikų knygų tyrimo gairės, in: *Bibliotheca lituana II: atminties institucijų rinkiniai*, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2012, p. 67–104.
- Giraitis Arūnas, Trumpa Raguvėlės parapijos istorija, in: *Raguva*, Vilnius: Versmė, 2001, p. 136–140.
- Gudaitė Veronika, Jonišio ir Merkinės miestų šeima XVIII a. antroje pusėje: lyginamoji analizė. Magistro darbas, Šiauliai: Šiaulių universitetas, 2014.
- Gudaitė Veronika, Lokalinės migracijos tendencijos Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės XVIII a. antrosios pusės šeimos tyrimuose: Jonišio ir Merkinės atvejo lyginamoji analizė, in: *Miestas, durys, kaimas Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje ir Lenkijos Karalystėje XVI–XVIII a.: lokalinės istorijos problemos*, sudarė Ramunė Šmigelskytė-Stukienė, Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2018, p. 293–320.
- Jegelevičius Sigitas, Parapijos gyvenimas ir ūkis, in: *Nemunaitis ir jo parapija*, I knyga, Vilnius: Katalikų akademija, 2002, p. 288–317.
- Jovaiša Liudas, Krikšto vardai XVII a. pirmos pusės Lietuvoje, in: *Šventieji vyrai, šventosios moterys. Šventųjų gerbimas LDK XV–XVII a.*, Vilnius: Aidai, 2005, p. 147–184.
- Jovaiša Liudas, Senosios Daugailių bažnyčios krikšto ir santuokos metrikos, in: *Daugailių kraštas ir žmonės*, Utena: Utenos Indra, 2008, p. 73–80.
- Judžentytė Skaistė, *Palangos ir Salantų parapijų bendruomenių kasdienybė, remiantis bažnyčių metrikų knygomis (nuo XVIII a. pab. iki XIX a. 4-ojo deš.): baigiamasis magistro darbas*, Klaipėda: Klaipėdos universitetas, 2017.
- Kaminskas-Krinčius Algimantas, Lietuvos paribio atminties komunikacija arba žvilgsnis į senąsias Pasvalio krašto bažnyčių metrikų knygas: jų skaitmeninimas, perrašymas, tyrinėjimas ir leidyba, in: *Atminties komunikacija archyvuose, bibliotekose ir muziejuose: mokslo, politikos ir praktikos sąveika: tarptautinės konferencijos medžiaga*, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2008, p. 183–191.
- Kontrimė Milda, Bažnytinių metrikų knygų (pa)nauda istorinės demografijos tyrimuose: 1709–1711 metų maro epidemijos Klaipėdos Šv. Jono parapijoje atvejis, in: *Darbai ir dienos*, 2019, t. 72, p. 65–76.
- Maciejauskienė Vitalija, 1852 m. Raguvos Romos katalikų tikėjimo tikinčiųjų sąrašas, in: *Raguva*, Vilnius: Versmė, 2001, p. 153–162.
- Mickienė Ilona, Moterų įvardijimas XVIII amžiaus pradžioje: Telsių bažnyčios krikšto metrikų studija, in: *Respectus philologicus*, 2011, Nr. 19 (24), p. 158–167.

- Palionis Jonas, *XVII a. pabaigos – XVIII a. pirmosios pusės Punios parapijos asmenvardžiai ir vietovardžiai*, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2008.
- Raguvos praeitis*, parengė Vincas Ruzas, Romualdas Samavičius, d. 1–3, Vilnius: Leidybos centras, 1993–1998.
- Sarcevičienė Jolita, „Krikštas – tai ne gimimas, o laidotuvės – tai ne mirtis“: parapijų metrikų knygos istorinės demografijos ir šeimos tyrimų kontekste, in: *Ministri Historiae: pagalbinių istorijos mokslai Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės tyrimuose: mokslinių straipsnių rinkinys*, Vilnius: Lietuvos istorijos instituto leidykla, 2013, p. 451–472.
- Šedys Jonas, Sėlos krašto pavardės Obelių Romos Katalikų bažnyčios metrikų knygoje 1651–1914 metais, in: *Obeliai. Kriaunos*, Vilnius: Versmė, 1998, p. 1074–1108.
- Urnikytė Milda, *XVIII amžiaus pradžios maras vakarų Žemaitijoje: Plungės, Sedos, Telšių ir Ylakių bažnyčių krikšto metrikų duomenimis: baigiamasis bakalauro darbas*, Klaipėda: Klaipėdos universitetas, 2012.
- Žagrakalytė Agnė, *Telšių parapijos kasdienybė XVII a. pab. – XVIII a.: rekonstrukcijos galimybė remiantis parapijos bažnyčios metrikų knygomis: baigiamasis bakalauro darbas*, Klaipėda: Klaipėdos universitetas, 2013.
- Žilys Saulius, Bažnyčių metrikų knygos ir parapijiečių sąrašai Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos Rankraščių skyriuje: kilmė ir konfesiniai ypatumai, in: *Bibliotheca Litwana. II. Atminties institucijų rinkiniai*, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2012, p. 107–122.

VYTAUTAS SMILGEVIČIUS – Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Retų knygų ir rankraščių skyriaus vyresnysis redaktorius. Moksliniai interesai: demografija, matematinės statistikos metodai, numizmatika.

Elektroninis paštas vytautas.smilgevicius@lnb.lt

DEMOGRAPHIC ASPECTS OF RAGUVA PARISH IN 1700–1800

VYTAUTAS SMILGEVIČIUS

Martynas Mažvydas National Library of Lithuania

This article uses a demographic method to study the parish register of births at Raguva Church of the Assumption of the Virgin Mary. Most of these parish register records are stored in the Rare Books and Manuscripts Department of the Martynas Mažvydas National Library of Lithuania. Some of them have been digitized and published on the website www.epaveldas.lt. The chronological sample of the study consists of the eighteenth century (1700–1800) parish register records data, which recorded 10,071 individuals born during the analysed period: 4,891 women and 5,180 men. The tasks of the research are: to determine the distribution of births by gender and class, to determine the number of children born to married or unmarried women; identify the most popular names for each class and gender by separately examining individuals baptized with two or more names.

Of the 10,071 births recorded during the period in analysis, 4,891 women and 5,180 men were identified. The distribution of children born by class is as follows: peasants – 9,688 (of which 4,715 girls and 4,973 boys), nobles – 383 (of which 176 girls and 207 boys).

The names of 57 peasant women and 67 peasant men were identified during the study. The names of 48 women and 46 men of the nobility were identified. The most popular Christian names of peasant women were Kotryna, Ona, Dorotėja, Marijona, Elžbieta, Ieva, Barbora, Apolonija, Kristina; men – Jonas, Kazimieras, Juozapas, Jurgis, Jokūbas, Motiejus, Mykolas, Simonas, Stanislovas. The most popular names of noblewomen: Ona, Marijona, Kotryna, Teresė; men – Juozapas, Mykolas, Jonas, Ignatas, Antanas, Kazimieras. 95% names of the baptized individuals were common to both classes.

Analysis of the sources revealed that 434 individuals were given 2 or more names. These are 225 peasant children (104 girls and 121 boys) and 204 nobility children (85 girls and 119 boys). Most actively two and more names were given in 1781–1800. Two names are common to both nobles and peasants; three names – more common among nobility. After analysis of the problem of giving a Christian name it can be concluded that only in 10% of cases the choice of a Christian name was determined by the names of godparents, 7% by parents' names and only 3% by the names of the saints of that day. Other reasons accounted for 0.1% of all naming cases. In as many as 80% of all cases the reasons for choosing the names have not been identified.

After examining the data on the number of illegitimate children it was concluded, that in 1700 to 1800, 113 illegitimate children were registered in Raguva: 108 peasant children (50 girls and 58 boys) and 5 nobility children (2 girls, 3 boys). Most illegitimate children were born between 1761 and 1800.

Keywords: demographics, births, metrics, name.